

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Arcana Iansenianæ doctrinæ radix detegitur, & extirpatur

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

artic. 1. in corp. ubi sic discurre: *Cum proprium sit actuum moralium quod sint voluntarij, sequitur quod voluntas, qua est principium actuum voluntariorum, sive bonorum, sive malorum, qua sunt peccata, sit principium peccatorum: & ideo sequitur quod peccatum sit in voluntate sicut in subiecto.* Et in resp. ad 2. *Si defectus (inquit) apprehensiva virtutis nullo modo subjaceret voluntati, non esset peccatum nec in voluntate, nec in apprehensiva virtute, sicut patet in his qui habent ignorantiam invincibilem.* Et quaest. 76. art. 3. sic corpus articuli concludit: *Si sit talis ignorantia qua omnino sit involuntaria, sive quia est ejus quod quis scire non tenetur, talis ignorantia omnino excusat a peccato.*

228. Tertiò eadem Major probatur auctoritate trium Summorum Pontificum, Pij V. Gregorij XIII. & Urbani VIII. qui damnant hanc propositionem Michaelis Baij: *Ad rationem & definitionem peccati non pertinet voluntarium: subindeque oppositam, nempe istam, Ad rationem & definitionem peccati pertinet ratio voluntarij, ut certam & indubitam supponunt.*

229. Quarto eadem Major suadetur ratione quam insinuat Divus Thomas loco primò citato. Peccatum est actus moralis & humanus: Sed de ratione actus moralis & humani est quod sit voluntarius, & deliberatus, ut docet idem S. Doctor 1. 2. quaest. 1. artic. 1. his verbis: *Illae actiones proprie humana dicuntur, qua ex voluntate deliberata procedunt: si qua autem aliae actiones homini conveniant, possunt dici quidem hominis actiones, sed non proprie humana, cum non sint hominis in quantum est homo.* Ergo &c.

230. Confirmatur: Ut actus sit moralis & humanus, debet esse liber: cum libertas sit radix & fundamentum moralitatis, ut docet Divus Thomas in 2. dist. 24. quaest. 3. art. 3. dicens: *Ibi incipit genus moris, ubi primò dominium voluntatis invenitur:* Sed actus non potest esse liber, nisi sit voluntarius: cum ratio voluntarij essentialiter includatur in ratione liberi, sicut gradus superior in inferiori: Ergo actus non potest esse moralis, nec per consequens peccatum, seu malum morale, nisi voluntarius sit.

231. Denique probari potest conclusio ex variis absurdis & inconvenientibus, quae sequuntur ex adversa sententia. Si enim probabile falsum, quod invincibiliter creditur verum, nunquam à peccato excuset, in primis sequitur peccare eum, qui in concursu seu conflictu opinionum probabilium, probabiliorem, imò & probabilissimam eligit: Sed hoc absurdum est, & contra communem Theologorum sententiam, ut fateatur Wendrochius loco supra citato sect. 4. ubi docet è duabus opinionibus contrariis licere amplecti magis probabilem: Ergo &c. Sequela Majoris patet: Quia fieri potest ut opinio probabilior, imò & probabilissima, falsa sit, & à lege aeterna discordans: cum falsa, ut ait Aristoteles in lib. Topicorum, saepe sint probabiliora veris: Ergo si nullum probabile falsum, etsi invincibiliter existimeretur verum, à peccato excuset, sequitur eum qui in opinio- num probabilium conflictu, probabiliorem, imò & probabilissimam eligit sententiam, non excusari à peccato.

Secundò sequitur Jacob peccasse, cum primò accessit ad Liam, quam invincibiliter putabat esse suam uxorem: tunc enim fecit actum qui absolute & secundum se erat illicitus, & legi divinae contrarius, cum lex divina prohibeat ad non suam accedere. Nec potest aliter excusari Jacob à peccato, nisi dicendo ipsum tunc laborasse ignorantia invincibili. Sicut Genes. 20. Abimelech cum uxorem Abraham tulisset, putans esse sororem ejus, excusatur à peccato ratione ignorantiae invincibilis, ut passim interpretes docent, & colligitur ex verbis illis quae Deo mortem ipsi minitanti dixit, *Domine num gentem ignorantem & justam interficis?* praetendens (ut omnes solent facere ductu & instinctu luminis naturalis) excusandum esse à culpa, quod ignorans fecisset, & non desinere justum esse eum qui facit aliquid injustum, planè ignorans esse tale. Quam ejus existimationem confirmavit Deus, ita respondens: *Et ego scio quod simplici corde feceris, & ideo custodi te ne peccares in me.*

Tertiò sequitur ex hac sententia, plerumque esse fortunæ, & non voluntatis, quod homines peccent, vel non peccent, prout videlicet id quod agunt est conforme vel difforme juri naturali invincibiliter ignorato: quod absurdissimum est: cum vera & sola causa peccati sit voluntas creata, ut operans difformiter ad regulas morum, non verò casus aut fortuna.

Denique ex illa sententia sequitur incredibile conscientiae perplexitas, imò & peccandi hinc & nunc inevitabilis necessitas, quotiescumque aliquis probabiliter & bonà fide judicat aliquid sibi agendum esse, neque posse omitti sine peccato, & tamen illud naturali jure illicitum est. Peccabit enim id faciendo, juxta Adversarios, cum juxta ipsos ignorantia invincibilis juris naturalis à peccato non excuset: peccabit etiam non agendo, quia aget contra conscientiam, quae ipsi dicitur hoc esse agendum: peccabit igitur quocumque se vertat, & sive hoc faciat, sive non faciat: quod non solum absurdum est, sed etiam à fide penitus alienum. Unde in censura Sorbonae anno 1560 die 27. Junij data, haec propositio ut haeretica proscritur: *Homo faciendo quod in se est, peccat, & non potest non peccare, faciendo quod in se est.* Cui similis est ista damnata à tribus Pontificibus supra nominatis in bulla contra Baium, *Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo quod necessario facit.*

S. II.

Arcana Janseniana doctrina radix deregitur, & extirpatur.

CUM rectè dixerit Augustinus: *Radicem effodere atque extirpare compendium est,* non potest firmius conclusio nostra stabiliri, nec Janseij & Wendrochij doctrina efficacius confutari, quam ejus radicem extirpando: nam quae ex illa pullulare dicuntur & efflorescere, eadem operà succidentur.

Jansejus ergo lib. 2. de statu naturae lapsae cap. 2. & sequentibus, vulgare istud pronunciatum, quo Philosophorum & Theologorum Scholae omnes personant: *Ignorantia invincibilis excusat à peccato,* falsum esse pronuntiat, duplicemque ignorantiam invincibilem distinguit, unam juris naturalis, alteram juris

positivi; & docet hanc à peccato excusare, non verò illam; quia (inquit) ignorantia juris naturalis à peccato originali profuit, & in Adamo nobis voluntaria fuit (quod ad peccatum actuale sufficere existimat) non verò ignorantia juris positivi. Cujus differentia rationem hanc reddit cap. 6. tanquam radicem arcane hujus doctrine, quia scientia juris naturalis humanæ nature connaturalis est, eique debita naturaliter, & illa fuissent omnes præditi in statu innocentia; & idèdè ejus ignorantio est vitiosa, nec potuit nisi in pœnam peccati infligi: secus autem cognitio juris positivi, etiam divini; quia quod feratur lex divina positiva, pendet à libera Dei voluntate, & idècirco ejus scientia neque humanæ, neque angelicæ naturæ connaturalis est.

236. Ignoram fuisse hæcenus tam reconditæ doctrinæ radicem dicit Jansenius, sed falsò: eam enim expressè tradit Hieronymus Zanchius partim Lutheri, partim Calvini sectator lib. 1. tract. Theolog. cap. 12. thesi 1. ubi post longam de ignorantia juris naturalis disputationem, ita concludit. *Summa: Omnis ignorantia eorum que quis scire tenetur, peccatum est: quia cum lege, quâ jubemur illa cognoscere, pugnat, sive ea cognoscere jam possis, sive non possis. Quod enim jam non possis, peccato Adæ, quod tuum est, quia omnes in eo peccaverunt, factum est. Quare falluntur Scholastici, cum talem ignorantiam, quam invincibilem vocant, idèdè à peccato excusant, quia invincibilis est, ut loquuntur. Quamquam evincere possumus, eam non esse simpliciter invincibilem, cum voluntarium Adæ peccatum sit consequuta.* En arcana hujus doctrine Scholasticis hæcenus ignotæ radicem: cui securim adhibeo, & duo præcipua ejus capita sigillatim aggredior.

237. Et primò quod ait Jansenius ignorantiam juris naturalis non excusare à peccato, quia originalis peccati pœna est, manifestè falsitatis convincitur: Quia si hæc ratio valeret, sequeretur motus concupiscentia prævenientes consensum voluntatis, imò & ipsi repugnantes, esse verè & propriè peccata homini imputabilia; cum fomes concupiscentia, seu rebellio appetitûs sensitivi, ex peccato originali proveniat: Hoc autem repugnat Tridentino sess. 1. cap. 5. dicente *concupiscentiam nocere non posse non consentientibus*: & Augustino lib. 2. in Julian. cap. 9. lib. 1. contra duas epist. Pelagian. cap. 1. & lib. de civit. cap. 25. ubi sic ait: *Illæ concupiscentia inobediencia, si absque culpa est in corpore dormientis, quanto magis in corpore non consentientis?*

Item infidelitas negativa esset peccatum; cum illa pariter à peccato originali proveniat, & sit reprobationis effectus, cuius causa est originale peccatum, ut docet Jansenius lib. 10. de gratia Christi cap. 3. Hoc autem falsum & erroneum esse patet: Primò ex Bulla trium Pontificum supra nominatorum, contra Bajum, in qua damnatur hæc propositio: *Infidelitas purè negativa; in his quibus Christus non est prædicatus, peccatum est.* Secundo ex Augustino Epist. 10. dicente: *In illis qui non audierunt, neque potuerunt, pœna peccati est non credere, non autem peccatum.* Tertio ex D. Thoma 2. 2. qu. 10. art. 1. ubi expressè docet, quod si infidelitas accipitur secundum negationem puram, sicut in illis qui nihil audierunt de fide, non habet rationem peccati, sed magis pœne: quia talis ignorantia ex peccato primi parentis consecuta est.

A Sequeretur etiam ex eodem Jansenij principio, quicquid malè faciunt infanti & phrenetici, esse peccatum, & culpabiliter agere cœcum à nativitate, qui volens v. g. canem abigere, hominem percutit, ignorans invincibiliter eum adesse. Nam phrenetici, infania, & cœcitas corporalis, aliæque generis humani miseriae, sunt etiam effectus & pœnæ originalis peccati, & ab eo ut rivuli à fonte profluunt, sicut docet Adversarius lib. 3. de statu naturæ puræ cap. 11. 14. & 15. Hæc autem absurdissima esse, & à communi hominum sensu penitus aliena, quis non videat? Unde cum Augustino lib. 1. de peccat. meritis cap. 36. similem absurditatem diluente, exclamare possumus: *Dicant ista qui ausi fuerint, audiant qui voluerint, credant qui poterint.* Vel hæc verba ejusdem S. Doctoris lib. 3. contra Julian. cap. 3. Jansenianis applicare: *Mira sunt quæ dicitis, nova sunt quæ dicitis, falsa sunt quæ dicitis. Mira stupemus; nova cavemus, falsa convincimus.*

Firmior non est ejusdem fundamenti pars altera, quæ docet Jansenius ignorantiam juris positivi idèdè excusare à peccato, quia non est in pœnam peccati infligenda. Nam primò gratis illud dicit, cum nullum S. Augustini, vel Doctoris alterius testimonium proferat, quo probet ignorantiam legis positivæ, peccati pœnam non esse.

Deinde Sanctis Augustino & Hieronymo apertè repugnat, qui cum adversus Pelagianos contendunt ignorantiam malam esse, & peccatum (id est defectum ex originali peccato procedentem, ut infra ex Augustino patebit) plurima ignorantia facti & juris positivi exempla producant: ut illud Genes. 20. ubi actio Regis Abimelech accipientis in uxorem Saram, quam invincibiliter ignorabat esse conjugem Abrahæ, peccatum dicitur; & illud Num. 35. ubi qui fortuito occiderit, putà qui hominem interfecerit, credens esse feram (quæ est etiam ignorantia facti) jubetur recurrere ad civitates refugij, ibique manere, donec summus sacerdos moriatur: Item illud Levit. 5. & 22. ubi homini, qui per ignorantiam facti, aut juris positivi, aliquid immundum tetigit, aut sanctificatum comedit, tanquam pro peccato sacrificium offerre præcipitur. Et tandem illud Apostoli: *Misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate*, quod de ignorantia legis Evangelicæ, non verò legis naturalis, esse intelligendum manifestum est.

Tertio: Infidelitas negativa est ignorantia alicujus legis positivæ, scilicet Evangelicæ: Sed illa est pœna originalis peccati, & ex peccato primi parentis consecuta est, ut docent S. Augustinus & D. Thomas supra relati: Ergo ignorantia legis positivæ est pœna originalis peccati.

E Quarto: Nulla miseria, nullumque malum reperitur in homine, quod non sit pœna originalis peccati, ut docet Jansenius lib. 3. de statu naturæ puræ cap. 10. & 11. Sed ignorantia legis positivæ, ad salutem necessaria, est magnum malum & miseria: Ergo etiam ignorantia legis positivæ divinæ à peccato primi parentis orta est, & est unum ex quatuor vulneribus à peccato originali causatis, de quibus agit S. Thomas 1. 2. qu. 87. art. 3.

Denique: Etsi lex divina positiva à libera Dei voluntate dependeat, si tamen re ipsa lata fuerit, non potuerit ejus ignorantia in statu innocen-

tia reperiri; cum ab illo felicissimo statu debuerit abesse omne malum; omnique miseria, & ignorantia legis divinae latae, & ad salutem necessaria, non exiguum malum & miseria sit: Ergo ignorantia legis divinae positiva, in statu naturae lapsae, est poena peccati. Consequentia pater: quia juxta doctrinam Iansenij, ignorantia omnis, quae in statu innocentiae contingere non potuit, poena peccati est. Non potest ergo subsistere discrimen illud, quod inter ignorantiam juris naturalis, & ignorantiam juris positivi Iansenius statuit, subindeque nec radix atcanæ hujus doctrinae; nec (ut perbellè ait quidam Recentior) à radice tam vitiosa alios sperare fructus licet, quàm qui arboribus Sodomei lacus ripe adsitis profunduntur, qui cum exteriori cute vestiantur amœna & eleganti, nihil tamen prater fuliginem atque putredinem continent.

S. III.

Convelluntur precipua fundamenta Iansenij.

239. **C**ONTRA nostram sententiam in primis obijci possunt plura Scripturae loca, quibus nonnulla facta ex ignorantia, appellantur peccata, ut Genes. 20. actio Regis Abimelech accipientis in uxorem Saram, quam invincibiliter ignorabat esse conjugem Abrahae, peccatum dicitur. Et Levit. 5. statuuntur sacrificia offerenda pro illis qui peccaverint ex ignorantia. Unde ad Hebraeos 9. Apostolus ait; quod semel in anno solus Pontifex intrabat in tabernaculo, quod sancta sanctorum dicebatur, non sine sanguine quem offerebat pro sua & populi ignorantia. Item David Psal. 24. inter peccata sua commemorat ignorantias, sic orans: *Delicta juventutis meae, & ignorantias meas ne memineris.* Denique Luca 12. dicitur quod servus, qui non cognovit voluntatem Domini sui, & fecit digna plagis, vapulabit paucis.

240. Respondeo primò, hæc Scripturae testimonia obesse magis quàm prodesse Adversariis: cum fere omnibus illis in locis sermo sit de ignorantia facti, vel juris positivi, quam, si est invincibilis, fatentur illi excusare à peccato.

Secundò respondeo, in his locis sermonem esse de ignorantia vincibili, quam fatemur non excusare à peccato: ut enim ait D. Bernardus episcopus, 77. supra citata, *Multa scienda nesciuntur, aut sciendi incuria, aut discendi desidia, aut veritandi inquirendi; & quidem ejusmodi ignorantia non habet excusationem.* Unde ad primum, vel dicatur actionem Regis Abimelech, uxorem Abrahae ignoranter accipere volentis ad conjugium, vocari peccatum materialiter, quia erat illicita ex natura rei; non verò formaliter, quia ob defectum cognitionis & scientiae non erat culpabilis, ut antea exposuimus: vel ignorantiam illam fuisse vincibilem, ut docet Henricus de Gaudavo quodlib. 12. qu. 25. ubi sic ait: *Abimelech revera peccasset, si cognovisset Saram, etiam ipsa accepta in uxorem: quia non sufficienter inquisivit an fuisset uxor Abrahae, &c.* Illud ipsum iidem fere verbis tradit Hugo Cardinalis in caput 20. Genesis.

Ad secundum & tertium similiter dico, in veteri lege statui offerenda esse sacrificia pro illis qui peccaverant ex ignorantia vincibili & culpabili. Unde Summus Sacerdos semel in anno, in taber-

naculo, quod sancta sanctorum dicebatur, intrabat, ut offerret sanguinem pro sui & populi ignorantibus, aliquo modo voluntariis & vincibilibus; de quibus etiam loquitur Propheta, dum ait: *Delicta juventutis meae, & ignorantias meas ne memineris.*

In ultimo sermo est de sermo non penitus ignorante præceptum domini, sed ad illud ex negligentia non advertente, seu ex ignorantia vincibili & culpabili illud ignorante, ut exponunt Magister in 2. dist. 22. & D. Thomas in catena in Lucam cap. 12. ubi hæc verba Theodoretii refert: *Hic obijciunt aliqui: merito punitur, qui sciens voluntatem domini non persequitur. Sed cur punitur ignorans? quia cum ipse potuisset, noluit, sed pigritans ipse fuit ignorantie sue causa.*

Opponit secundò Iansenius duo insignia D. Augustini testimonia. Primum desumitur ex libro de gratia & lib. arbit. cap. 3. ubi sic ait: *Illam ignorantiam, quae non est eorum qui scire nolunt, sed eorum qui tanquam simpliciter nesciunt, neminem sic excusat, ut sempiterno igne non ardeat; si propterea non creditur, quia non audivit omnino quod crederet, sed fortassis ut mitius ardeat: non enim sine causa dictum est: effunde iram tuam in gentes quae te non noverunt.* Quae verba non possunt exponi de ignorantia vincibili, cum S. Doctor non loquatur de ignorantia eorum qui scire nolunt, sed eorum qui simpliciter nesciunt. Alter locus habetur Epistol. 105. ubi idem S. Doctor hæc habet: *Humana superbia, tanquam presumens de viribus liberi arbitrii, excusatum se putat, quando ignorantia, non voluntatis est quod peccat.* Quo etiam testimonio putat Iansenius invictè se probare ignorantiam invincibilem juris naturalis non excusare à peccato.

Verùm hæc testimonia magis ei nocent quàm profint; cum D. Augustinus ibi expressè agat de ignorantia uris positivi, quam Iansenius docet excusare à peccato, quando invincibilis est: loquitur enim de ignorantia Evangelij, ut pater ex verbis illis: *Si propterea non creditur, quia non audivit omnino quod crederet.* Unde ad primum respondeo, D. Augustinum ibi loqui de ignorantia vincibili legis Evangelicæ, quam docet non excusare à peccato infidelitatis. Ita ipsum intelligit & interpretatur Magister sententiarum in 2. dist. 22. ubi ait: *Est autem ignorantia triplex, & eorum scilicet qui scire nolunt cum possint; quae non excusat, quia & ipsa peccatum est: & eorum qui quasi simpliciter nesciunt, non reuentes, vel proponentes scire; quae neminem plene excusat, sed sic fortasse ut mitius puniatur.* Unde Augustinus ad Valentinum (lib. de gratia & lib. arbit. cap. 3.) *ignorantia quae non est eorum qui scire nolunt, sed qui tanquam simpliciter nesciunt, nullum sic excusat, ut aeterno igne non ardeat, sed fortasse ut mitius ardeat.*

Hanc interpretationem plurima confirmant. 243. Primò quia non ait S. Augustinus illam ignorantiam esse eorum qui simpliciter nesciunt, sed qui TANQUAM simpliciter nesciunt: hæc autem particula tanquam, satis judicat sermonem non esse de ignorantia profus invincibili. Secundò statuit hanc ignorantiam neminem sic excusare, ut sempiterno igne non ardeat, sed FORTASSE ut mitius ardeat: si verò de ignorantia invincibili loqueretur, non adjecisset fortasse; nihil enim certius, illum mitius saltem puniendum, qui ex ignorantia invincibili peccavit, quam